

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒԹԵԱ ԻԱՅՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԹԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԶՄԻՒԲՆԻԱ, 12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ
Բառական ժամանակ է, որ Յունատանի վը-
լոցը տեղիկո թիւններ տառած չեմք մեր յար-
դց ընթերցողացը՝ Դժբաղզ ութեամք օգտակար
լուրեր չունիմք ծանուցանելու. • այլ ընդհակա-
ռակն այս փարբիկ տէրութեան վիճակը օրըսոօրէ
վատթարանալու վրայ է ըստ ամենայն մասին
խնդիր յայտնի կըստենուի հետեւալ ստորաց
գրութենէն, զար Նիբարիալ լրագրոյն Խեպ. 3
թերթին մէջ ըստ նոր տումարի կըկարդամք :

“**Ա**մէն մարդ աղէկ կը լիչէ . թէ ՚ի սկզբան Եւ քրոպան որչափ համակրական մեծ սէր ունեցաւ Յունաստանի վրայ . որպէս անհախութիւնը ցըն ծու թէան աղօղակաւ ողջունեցին . և երեք մեծ տէրութիւնները , որոց միջնորդութէամբ ը այս նոր թագաւորութիւնը հաստատեցաւ , անոր պաշտպան հանդ խացան , և հետեւաբար ամէն կերպ օգնութիւն և առատուածե ոնութիւն ըրբն անոր : Այսուի Յունաստանի կացութիւնը հաղուագիւտ և սրանցելի կացութիւն մըն էր . բանզի օսմաննեան տէրութէան և Եւրոպայի կողմանէ ամէն կերպին . հանդիստ ըլլալ , բոլոր ուժը կրնար ’ի գործ ածել իւր ներքին բարեյա ջող վիճակից զարգացընելու : Եւրոպայի տէրութէանց ակնկալութիւնը ’ի դերեւ չհանելու համար , բաւական էր որ Յունաստանը իւր կողմանէ քիչ մը բարի կամեցովութիւն ունենար : Եւ յի բաւ.ի նաւարկութիւնը աղատ թող տրուած էր անոր գործունէութէանը , և օսմաննեան տէրութիւնը կը բաստուցանէր անհուն վաճառանոց մը , ուսկից կրնար մեծ արդ իւնք ստանալ գիւրութիւն . Իենաց պիտոյից , յառաջաջարիմութէան և բաղաբակրթութէան հարկաւոր եղած ամէն սկզբունքը իւր ձեռաց ներքեւ ունէր Յունաստան : Բայց նման այն հարուստ ժառանգաց (միրաս եէտի)

卷之三

Առ գերա . Նախագահ Արքիկեպիսկոպոս Հայոց հռոմեականաց
Ա. Հասունեան յաւուը տօնի անուանն ՚ 18 Յունիսի 1851

Առուրս ՚ի գեղարկ ըարելը անիկ
Որ ՚Քոյ կենաց կապէ թագ ,
Նշաւագանն և զաղքատիկ
Բնկաւ զհակիրճ իմ նուագ .
Մաղթել ՚Քեզ կետնս այն պարտք ի
Օոր ցանդ լընում մըտախոհ .
Տես Հայր զարդիս զու խորհցս պատճէ
Ենիեղծ անշուշո թէ չէ ձոխ :
Ծաքաղցը աշացդ տուր ըզգարգե
Երասսիս ՚ի սիլս որ չէ վատ .
Օի զոր ցանկայն նա ՚Քեզ և ՚Քե .
Փոսք տուհմիս են ՚նդ աւուրս շատ

Այս այլուր է մեզ տրիտոնը
կենաց բոյն առւրբ արև
Վանել ըլմա այլ յոր զմեղ բազմօք

(1) Այս ուսանողական գրքուածը Ուկանեան յարգոյ և ուսումնական պարզութափ է, որ Ռաֆայէլեան դպրոցին վատեմի աշակերտներէն եւ, ըստ Ժամանակին յուղարկած է իրենց գերազատիւնաբացուհի Հայութ Նեսի Անառնչափափակուութիւն՝ ի շնորհաւորութիւն տունի անուան իւրց : Ինչ այժմ քանի մը արժանապարփառքի համար է հրատիրեալ, յօժարամիտ կը հրատարակիմք այս շնորհաւորութիւն գրուածը, որուն իմաստը և ոչը մասնաւոր ու շաղրակածն արժանի է . քանզի անոր մէջ եղած բարեմազմթութիւնները ամենքն ալ պայմանաւ և թէութեամբ են : Ըստէ եւ որ եթէ յիշեալ Վարքապահկուուրը նոյն պայմանաց և թէութեամբ հակառակութիւնը գործ դրած է, ուստի և բարեմազմթիւնները հակառակ ներգործութեան ունենալու համար գրուած են : Կամ շեղած պահանջանակ է :

որոնք կը վատնեն և կապականեն իրենց հօրը մեծ
խնամօք և փութով ժողովնալ գանձը, Հաւնասո-
տանի նախարարները՝ խոկյն որ իրենց ձեռքը
անցաւ տէրութեան գործոց կառավարութիւնը
սուհալի կերպիւ մը շփոթեցին դանոնք ։ Ամանը
ուղեցին սքողել անոնց սխարանը, յառաջ բե-
րելով թէ տակաւին համբակ (աճկմի) են քաղա-
քական գործոց մէջ, ուստի սպասեցին բարելու-
ութիւն մը տեսնել տարիէ տարի, բայց ակնկա-
լու թիւննին ի դերեւ ելու։ Այլ ընդհակառակն
յեղափոխութիւն (բէվլինսիօն) մը տեղի ունե-
ցաւ։ Համին 1843 Անպատճերի Յ-15ին պատու-
հած դէպքը կառավարութեան մթնոլորտը քիչ
մը պարզեց և բոլոր սրտերը զօրացոց ։ Վեր-
ջապէս կերկեց թէ աղքը իւր ամէն իրաւունքը
պիտի վայելէր, իւր ելմանից վիճակը պիտի կա-
նոնաւորէր և պիտի հսկէր արդարութեան ճիշտ-
և անոչուռ գործադրութեանը վրայ։ Արիկա նոր
արշալյու մըն էր որ կըծագէր, և իւրաքանչիւրոր
ջերմեռանից ութեամբ կողջունէր զայն։ բայց
աւաղ, նոր առաջօք տեսիլ մըն էր այն, որ անմի-
ջապէս աներեն ութացաւ, և հետեւ արար խաւա-
րը սկսաւ նորէն տիրել, և անցէլոյն տրամութիւն
և ցաւը աւելցաւ։

“Ե՞նձայն մաքառում մը չուշպատ հաստատուիլ
կառավարական իշխանութեանց (բուլվուար) մէջ ջ
բանզի արքունիքը ամէն հնարաւոր կերպիւ կաշ
խատէր օր տէրութեան մէջ բացարձակ ազգեց
ցութիւնը վերստին ձեռք բերէ . և ազգային
երեսփոխանները ամէն օր մէյմէկ մասամբ կըզին
ջոնէին թէ՛ սպառնալիքներէ վախնալով և թէ՛
կաշառավ շահուելով : Ո՞էկ երեւելի անձ մը , ո
րուն բաղաբական ընթացքը խիստ դժբաղդ եղաւ
Յունաստանին , սկսաւ չծածիկել ամեննելին իւլ
գաղափարները ըստ այսմ մասին . այլ ընդհա-

բառակա թըրս կտսոս հաստատոց և հրամակակեց . և թէպէտ շատ շնոցաւ ինքը մեռաւ , առ կայն կանոնը հաստատուն մնաց : Հետեւ արար այնպիսի կառավարութիւն մը կազմուեցաւ . որ ինքնիշխան միապետութեան և սահմանադրական տէրութիւնն ամէն անտեղութիւնները ուներ . առանց անոնց բարիքը ունենալու . կառավարութիւն մը զոր երբեմն մէկ կողմէն երբեմն միւս կողմէ կը քաշէին , ուստի և անկարող փարբիկ բարիք մը անդամ ընելու : Այս ընթացքէն հետեւ ցաւ . որ Յունաստանի մէջ շփոթութիւնը և անկարգութիւնը յառաջացան . և օտար տէրութիւնն առջև շատ պակասաւոր գտնուելով , խիստ համարներ և հարուածներ ընկալաւ : Յունաստանի իւր ձանապարհաց , իւր ձարտարութեն և իւր երկրագործութեան նկատմամբ միևնույն վիճակի մէջ կրգտնուի . որուն մէջն էր ասկէց 15-20 տարի առաջ . Յուրօպացի մէջ ՚ի գործ գրուած բարելաւութեանց և կատարելագործութեանց մէկն ալ տեղի չունեցաւ այս երկրին մէջ : Յունաստանը մինչև ցայսօր շրտեալիք գործատուն մը չունի : Յունաց վաճառականի նաւերը , որ ամէնէն յառաջադէմ էին ու ծովուն և միջերկրական ծովուն մէջ , այժմ ետ մացին . այլոց յանձնելով իրենց աեղու . Բաց յայսմանէ իրենց երկրին ծովեց զերեայ նաւարկութեան մէկ մեծ մասը աւտորիական գրօշակին թող տուին : Հարկ չէ ըսել թէ աւազակութիւնը ի՞նչ աստիճան տարածուած է Յունաստանի մէջ . և անոր եկամուտը՝ որ օրըստօքէ նուազելու վրայ է , Փարիզի բազարական (միւնիսիբալ) եկամուտից չորրորդ մասին անդամ չհաւասարիր : Փոխ առուած ստակին տոկոսիթը , զոր երեք մէծ տէրութիւնները կը վճարեն ամէն տարի , գֆբազդութեամբ կաւեցընեն գդումաբը ազգային պարտուց՝ որուն երաշխաւոր տրուած է տէրութեան եկամուտը .

Ալլեաց նախանձ չարագեւ ,
Եղա բարեաց ողջոյն է մեզ .
ապա երկինք մեզեն հաշտ .
Եղէ կամոր զլյարատաւ
և ցողք ՚ի մերս իջտեն գաշտ .
Եւ ցնծասցի տոհմն ազատ
օրիորդաց առեալ երգ .
Բնդ մանկըտոյն աղօթու ՚ի ճահ ,
ծափ ըջծափի հարցեն ծերք .
“Աւուրս յամայր կեցցես Հայր”
Թէ Քոյ շաւիղք ուղղեն փութով
յերջանկութիւն զմեր բայլ,
Եւ վաղ սթափի որեարն ՚ի բռանց ,
Քե բռնութեան բեկտեալ գայլ .
Հեռ և նախանձ ւատելութիւն
ցրեսցին բազկաւ Քուլ հումկու ,
Ե՞ ՚ի լու անուանդ պատկառեսցի
ուկւով փարթամն ակնածու .
Եւ այր ազատ գիտասցէ զվայել
Քոյոց քըստանց պըսուզ գոյլ,
Քաղցր հընչեսցեն ամէնեքեան
առ խընդութեան գոգցես խոլ .
“Ո փառս տոհմիդ կեցցես Հայր”
Ենդընդահերձ տառապելըսո
կրից ծավաւ յալիս հըլ
Թէ ՚ի մըթանս փայլի անազտ
սուրբ խորհըստութեան Քոյ նըշայլ .
Դէտակն ՚ի լցոտ վատարանդիքս
՚ի նաւակայս գամբ անդորր .
Ահ , երանեալ աւուրն ՚ի ծագ
համբուրեսցէ անդանօր
Եյր զիւր ընկեր , զիւր տոհմակից ,

զնոյն ծանուցեալ իւր եղբայր .
Եւ դոչեսցէ գըգուելալ զայն՝
զոր նա յանդէտս յայժ ատեայր .
“Ինւ իմ եղբայր . Այ իմ Հայր” .
Ո՞վ յայնմեռէ , մի՛ խըտքանաւ .
այր ընկերին լիցի վէս .
Այլ արժանեացն իւրաքանչիւր
՚ի Քէն տացին վարձք ուէս պէս .
Եւ բարագլու օրս մշւ լիցի .
Անոտին արդեօք խօսիմ արդ . . . .
Ո՞ւ ՚ի սնուտեաց յոգունց մաղթեմ ,
զի՞ցէ ազատ եղբարց արտ .
Ո՞վ շուցցես մեղմատնանիւ
զշաւիղը փառաց ՚ի խրախոյս .
Հանուրց սնդէն ձայն կրկնեսցէ
պինդ ՚ի հաւատոս պինդ ՚ի յօյս .
“(Օ՛ անդր՝ ուր զմեզտանի Հայր” .
Երբ գիրասցի նե պէտք առ են
չըրժ , իրառունք և հառափ .
Եւ յայս երիս իցեն դրօշետւ .
զինւորելոց քոց ճակատք . . .
Քարոզ ելցէ ընդ արև ել թէ
“կրօնիք ՚նդ ուսման են միշտ հաշտ .
Քւ յօդեցին կըրկին ընկերքս
ըզմերս խոռոչեալ կըրկին վաշտ” .
Եկի յայնժամ լիցի անշուշտ
փոքր ճետիս մեծ համբաւ .
Եւ թէ ՚ի գործու , տուր ինձ ասել ,
աւուրբ կենացդ չիցին բաւ .
իցէ թ՛ն զիմս կեցցիս Հայր .

Հարկ է մը արդեօք յիշել այս տեղ օսմանեան
դեսպանին մեկնիլը Ծթէնքէն և գհատուցու մը ,
որ տրուեցաւ . անոր . Ծիրէոսի պաշարումը անդ-
զիական նաւատօրմիջէ մը և ուրիշ շատ արտա-
քին խնդիրներ , որոնք յայտնապէս կը ցուցընեն
Նելլենական կառ ավարութեան պակասաւոր ըն-
թացքը , և Ծթէ ի՞նչ աստիճան իւր համարումը

Կորուսած է հասարակաց կարծեաց և լւրոսայի
տէրութեանց առջե . որոնք ամենելին համակրա-
կան սէր չընին այժմ այս տէրութեանը վրայ :
“ Լա՞ աս օնինակ են ու իմաս ոռ ու էաբ աւ

Համայնքութեան գլուխաւոր գէպը այս
ստորագրութեան, որ ինչպէս կըտեսնուի, խիստ
տրստմառիթ և ցաւալիէ : Ի՞ս օրուան օրս տէ-
լութեան եկամուկց վիճակը վերջին աստիճան
դժբազդութեան մէջէ : Դանձատունը դրամը մը
չկայ. և այս պահասութիւնը դրամոց իւր լու-
ծանուշ աղջ եցու թիւնը՝ ի դործ կըդնէ ամէն
տեղ. վասնզի Յունաստանի մէջ, ուր մասնաւոր
հարստութիւնները հաջուագիւտ են, (ըստմք
ամենն ին չկան), ուր միայն կառավարութեան
գործակալները և ազգային երեսփոխանաց ժողո-
վոյն անդամները կըկազմեն ազգին բարեկեցիկ
կամ հարուստ մատը, ամէն մարդ անհամբերու-
թեամք կըսպասէ որ տէրութե մնատուկը բացուի
ամոյն առաջի օրը : Ի՞ս երբոր կըբացուի ու
մէջը առակ չըլլար, յայսոնիէ որ ընդհանուր շփո-
թութիւն մը կըսպատճառէ . մանրամասն բաներ
ծախօղը կըպարտառ որի յայնժամ՝ սպառիկ (վէ-
րէսիէ) տալ. վաճառ ականները չեն կրնաք իրենց
առնելիքը ժողովել, և դործաւորը բանելու
գործ չունենար”:

Վզգային ուսումնական և բարոյական յառաջադիմութեանը օժանդակ՝ պարբերական խոհեմ հրատարակութեանց քաջալերու թիւն տալը եթէ չեմք սիսալիք, անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մըն է ճշմարիտ ազգասիրաց : Ուստի ծանուցանելով անոնց, թէ այս օրինակ ամսական տեսքը մը մօտերս պիտի հրատարակութի ՚ի Կատանդնութօլիք՝ աներկրաց ե մը թէ իւրաքանչիւր ազգասէլ պիտի փութայ՝ ըստ իւր կարեաց նպաստամատոց ըլլալ այս խիստ օգտակար տետրին, որուն գլխաւոր խմբագիրն է յարգոց Տօքթօր Բարունակ է ֆէնտին, Վյոհ հայկազրւն բժիշկը, որ իւր պատուական արհեստին մէջ, նմաննապէս ուրիշգիտութեց մէջ յառաջադիմ հանդիսացեալէ, կըխսուանայ աշխատիլ զանազան օգտակար հմտութիւններով զարգացնելու իւր համազգի եղարց միտքը և

ՎԵՐԱՄԱՍՆԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

U N I V E R S I

Աթեռնֆէլք կոմսուհին իւր երեք զաւ կըներով
վը , մէկ երիտասարդ կոմսով ու երկու ծաղկաւ
հասակ կոմսուհիներով երբոր մայրաբաղարէն իր
գեղի պալատու կ'երթար , անտառի մը մէջ հա-
սան , ուր Ճանապարհը քարուտ ըլլալով , կառքին
մէկ անիւր կոտրեցաւ : Վայրն ու որդիքը վախ-
նալով վար իջան , և կոմսուհին անոր համար աւ-
աւելի շփոթած էր որ գիշերը վայ կըհասնէր :
Իր երկու դեռահասակ դստերը երբոր կըմտա-
ծէին որ թերեւս հարկադրուին գիշերը սյա ան-
տառին մէջ անցընելու՝ վախելինէն կըդողային .
Երիտասարդ կոմնը ընդունայն տեղը զանոնիք ա-
պահովելու կըջանար . իսկ կառավարը բարկու-
թենէն գլուխը կըշարժէր , կըքերէր , անպիտան
ճամբան կ'անիծէր ու ի՞նչ ընելիքը չէր գիտերու
Նի ատենը մեր Ճամբորդները տեսան որ երիտա-
սարդ հօգիւ մը վազելով գէպ իրենց եկաւ ու-
րսաւ : Համ շփոթելու բան չկայ . վասնզի ինձի
կ'երեայ թէ անիւր կինայ գիւրաւ շնուրիլ . Ո'եր
գեղը որ մեծ ճամբան վայ է ու ասկէց շատ-
հեռու չէ , ճարտար կառավարծ մը կայ , և այս
ճամբան շխտակ իր տանն առջեւ ը կըհանէ . ուստի
եթէ կառքերնիդ իրեն տարուի , շւտով զանիկա
կրնորոգէ :

(1) Այս բանսախիքական յօդուածը Փարիզէն յուղորկած է
մեզ վեհմափայլ Տատեան Պօղոս ամիրացին որդին Մարտիկ աղան,
որ իշխալ մայրուքաղաքը կրգտնուի : և յաջողութեամբ յառաջ
կրուանի իւր զանապան ուսմունքը :

բարոյակիան սկզբու նքներով և առ աքինութեամբ քարդարելու անոնց սիրտը : Ըստ խնդրոյ յիշեալ պատուակոն անձին յօմարամբ կըհրատարակեմք հետեւեալ յայտարարութիւնը, որ նոյն տետրին վերաբերեալ ամէն տեղեկութիւնները կուտայ բարեսկը հասարակութեանը :

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵՐՆ

Այսպիսի գրեթե թէ, ընդհանուր քաղաքակրթեալ
դարի մը մէջ, ուր կարծես թէ գաղտնի ձեռք
մը դէպ ՚ի լրաւաւորութեան ու գիտութեանց
ծոցը կըմզէ աշխարհի շատ ազգերը, ազգասիրա-
կան ցնծութեամբ կըտեմենք, որ նաև մեր սի-
րելի ազգն առ վի տգիտութեան ժամանակ-
ներուն պէս անշարժ չիմնար ու իր թմբբա թե-
նէն արթնցած, իր ազգութեան թէ՛ բարյայիան
և թէ նիւթական բարելաւութեանը առաջնի
միջոցը ուսումն զգալով, ծաղկեալ ազգերու գո-
վելի նմանակ ցութեամբ մը ժամանակին ու աշ-
խարհին հետ քալելու մեծ փոյթ կըցըցունէ:

Ուշափ որ կը ճանչեակք ու կը վկայենք աղքիս
այս փոյթը, նոյնչափ ալ կ'զգանք ու չենք փախա-
ժիր խոստովանելց, թէ նոյն փոյթը պատկելու և
աշխարհի երեն դէտակն գրած փառաւոր կէտին
հասնելու միջոցները շատ պակաս են մեզի համար:
Ե՞ր ազգը իր վերածնութեն մէջ զեռ երախայ
ըլլալով, իր առնելու նոր քայլին համար՝ մեծա-
մեծ ձեռնուութիւններու կարօտ է . առանց
ասոր տարակցս չկայ որ՝ տկար ոտքերովը կանգ-
նելու փորձ փորձած առենք, անկումը քան դա-
ռաջինը աւելի դմեգակ կ'ըլլայ . Այս համար
մասնաւութիւններու կարօտ է . առանց

մենք այնպէս կըկարծէնք , որ ազգին օգնելու
բան զայս աւելի յարմար ու կարեւոր միջոց մը չի
կրնար լլլալ : Այսպիսի յարմար միջոցի մը ատեն,
փոքր ձեւ ռնտուռթի մը մեծ արդիւնքներ կրնայ
ունենալ , և ահա այս պատճառով իւրաքանչիւր
ազգակցի անհրաժեշտ պարտ մըն է ընել մրցափ
և ինչպէս որ կարտղութիւնը կրներէ :

Ենք ալ զգալսվ այս սրբազն պարտը , և
մեր կողմէն , իրու ազգակից , զայն կատարելու
փափաքով , այսինքն ազգին մօսաւոր յառաջադի-
մութեանը օգնութիւն մը ընելու գիտումով ,
մտածեցինք ամսական պէտք մը հրատարակել , որն
սր մեր կողմէն ազգին ունեցած սէրերնուս ու-
անձնանուիրաւ թիւններնուս փոքրիկ նշան մը ըլ-
լալ կըրազանք և որուն առաջիկայ յայտարարու-
թիւնը պատիւ կըսեպէնք մեզի գնելազգին լու-
թեան տռչել , առաջուց անոր քալլը հայեցուած

բին արժանի ընելու համար

Ղյա տետրին մէջ պիտի գրենք նախ՝ յիւրա
քանչիւր ամիս, աշխարհի զանազան ազգերու
մէջ սպատահած երկելի դէպքերը և զուարձալի
ու հետաքըքարական լուրերը, եւրոպացի ու ազ-
գային օրագիրներէ ծաղկաբաղ ընելով. որնոր
պիտ'որ ըլլայ Պաֆմախան մասը : Ասով հասարակու-
թիւնը ժամանակակից անցըերու մէջ իր կեանքին
ու ազգային վարչութեան համար օրինակ կ'առ-
նու, իր օրը իր առջև մեծ ու լուսատու ջահ մը
կ'ըլլոյ, իր գարափը ապրողազգերուն հետ կեր-
պով մը կըկենակցի, անոնց երջանիկ կամ վատ-
թար կացութիւնը կ'իմանայ, կարեկցութեան
կըշորմի և ասով ընկերութեան ու մարդա-
սիրութեան գեղեցիկ ձիւքերն ալ կ'աճին ու կը-
հաստատուին սրտին մէջ :

Բ. Բարոյական ու Բանաստեղծական հատուածներ, սրոնք պիտ'որ ըլլան Բանախրայն մասը, Բարոյական հատուածները իր սիրտը առ աքինութեան ու պատուոյ սկզբունքներով պիտ'որ ուղղեն ու կարգաւորեն, և Բանաստեղծականը պիտ'որ փառէ ու գուարժացնէ միանգամայն :

Գ. Երկրագործական, Բուսաբանական, կենցանաբանական և այլն տեղեկութիներ. այս աշխատոր ձևացընէ հնագիտական մասը, հնագիտական մասը՝ թէ մեր բնակած երկիրը մշակելու և անոր զարդն ըլլով բօյսերն ու հարկաւորութեք ծառայողանասունները խնամելու փորձեալկերը պիտոր սուլբեցընէ և թէ զմարդ չզջապատող և անկէ դուրս եղող առարկայներուն վրայ օդագակար գաղափարօք միտքը պիտոր զարդարէ:

Τ. Ήτερη γραμμοτελεσθήσεις στην περιοχή της Αράχωβας είναι η οποία αποτελείται από την παρακάτω γραμμή:

ւասդութենէց զգոյշ մոսլու ողջապեսի կանոնները ,
և կենաղննութեան վերաբերեալ հետաքրքրա-
կան ծանօթութիւններ , որոնց ամբողջը պիտոր
ըլլայ Ի՞ծլիալան մասը : Այս մասին ալ նպատակն
ու օգուտը վկայութեան կարօտ չէ , շատ պարզ
ու յայտնի է ամէնուն . հասարակութեան ա-
ռողջութեանը հսկելե մարդուս թէ նիւթական
և թէ իմացական կարողութիւնները ձանցնելէ :

Այս կերպով վերոյիշեալ նիւթերուն վրայ մեր
կարելոյն չափ նորանոր ու պիտանի տեղի կու-

մանրիկ աղթեներուն խոխոջանքը, որոնք սոխակին
անուշ ձայնին հետ խառնուելով մեր ճամփ որդ
ները կրպմայլեցընէին, նըքոր սղանակը իւր քաղցրա-
նուագ երգերը դադրեցուց, կոմունին ըստ
թէ հարիւր ոսկի կու տայի թէոր կարենայի այս
թռչնիկը իմ պարտութիս մէջ ունենալը Քաղցրքին
մէջ ալ շատ անգամ սոխակի երգելը լսեր եմ.
բայց գեղը ամայի ու անքարքառ անտառի մը
մէջ երգոր արեւը իր մարզ մոնելութ ճամփայ կու
տայ լուսին, գիշերաւիար աստղը երկինքը կըսկսի
փայլել, ան ատենը ուրիշամունի աս թռչնե-
կին քաղցրածայն դայլայիկը : Կարձեալկ'ըսկէմ
որ հարիւր ոսկի կուտամ թէ որ կարենամ այս
անտառաբնակ երգիչը իմ պալատիս բովը անտա-
ռէ Ա. Տ. Հ. Հ.

ուին մէջ ունենալու։
“Չատ աղջէկ ըստաւ երիտասարդ հովիւր, որ կոմ
սին բով կեցեր էր, ան հարիւր սովին վաստըկելը
դժուար բան չէ։” Խօմազ իրեն աչք ըրաւ որ
լուս կենայ, օրովհետեւ սովակը կըսկսէր երգե-
լու։ Եյս երկրորդ անգամ ալմափի ընելէն եաբը
կոմուն հին ու իւր զաւկըները ուսք ելան գեղը
երթալու, միայն թէ կոմուքիչ մը կամաց բալե-
լով՝ հովուին հետ մնացին ու մէջիւնին խօսակ-
ցութիւնն մը բացուեցաւ։ “Որս ուզածն ան չէ։
ըստ կոմու հավաւին, որ վանդակի մը մէջ սովակ
մը ունենայ, հապա կըսկափաքի որ այսպիսի սովակ
մը իր պարտէ զին ծառերուն մէջ իր ազատ կամօ-
քը բայի գնէ ու ամեն գարուն հոն գայ իր բաղց-
է շահու բնի նիւնիւն։

բաժայի երգելը մտի լինել տալու : Այս ալ ա-
նանի կ'ենթադրիմ , բառ երխասարդ հովիքը ,
վոսնիի ընաւ յանձն չէի առներ սիսակի մը ա-
զատութեան վեցուեկըն պատճառ ըլլալ” . և
կամաւ հայն պարտէ պին ստորառութիւն ուն անեւն

թիւններ տալավ, ազգերնու ս մտքին մէջ նոր ու
կարևոր գաղափարներ աւելցնել պիտ' որ դիտենք,
և որսիշետե մտքի լուսաւորութիւնը գաղափար-
ներու ճիխութենէն ու հարստութենէն յառաջ
կուգայ, կը յուսանք որ այս մասին՝ ազգին ամե-
նափառ ծառայութիւն մը մտառւցած կ'ըլլանք.
և եթէ ասով օր մը ազգին ուսումնական յառա-
ջադիմութիւնը փարբիկ քայլ մ'ալ յառաջ մղե-
ցինք ըսելու մեծ ու ցանկալի պատիւը ունենալ
յաջողինք, մեր աշխատութիւնը փառ աւորապէ ս
պատկռած և զմեղալի վեր բան դարձանք վար-
ձատրուած կարծելու ենք :

Համարիմք՝ որնք կըպարտաւորիմ ծանք խոր-
հրդածութիւններ ընելայս կացութեանը վրայօք
՚ի փառս Աստուծոյ և ՚ի պատիւ ընդ հանրութե-
Վագիս.

տիստոնիի ընդհանուր կուսական կարգեցաւ . և
Խարբերդի կառավարութիւնը վօմէր փաշային
յանձնուեցաւ , որ ժամանակաւ Աէլանիկի նա-
հանգին կառավարիչ էր :

Ըերիք փաշան՝ Կիսալուսի ընդհանուր կուսակալ կառագությաւ։ Եւ Ամասիայի կառավարչի պաշտօնը Հիւսէին փաշային յանձնուեցաւ։

Յայտնի է որ ԱՌԵՖԻՇ կարգին երկրորդ առաջանի Նշանը շնորհեցաւ բարձրապատմու Ա. Ա. Փատշաճին, երբոր արտաքին գործոց տեսուչ էր : Առաջերս վկայական Առևլժանը բարեհամեմցաւ նոյն կարգին առաջին աստիճանի Նշանը շնորհեցաւ այս երեւելի անձին, որ խիստ արժանաւորութեամբ ԱՌԵՖ Ապարագ սովորական կը վարէ :

Գաղղիս հասարակավետութեան Գահերէցն
հրամանագրով՝ Քիամիլ պէջը, որ դեռանաց
առ աջնորդ է արքունի պալատը, Պատու ոյ ի է-
գէնի պաշտօնատար անուանեցաւ :

— Այսու շին գիշերը հրկիզութիւն մը պատահ հեցաւ Պէյլէրպէյի արքունի պալատին մէկ մասին մէջ, որ բոլորովին զատ է պալատէն, այսինքն

այն մասին մէջ ուր կըքնակին արքունի ընտանեաց
պաշտօնատարները : Ի՞այ ց բարեթաղդութե ամի
շուտով օգնութեան հասնելով և շատ հով ըլլա-
լով, անմիջապէս մարեցին կրտեիը :

կին առաջնորդ կարգեցաւ :
—Ա անսուեան հանդուցեալ աղա Աերովքէին
որդին , որ անցեալները Փարփակէն դարձաւ իւր

ուամունքը այն տեղ լրացնելէն ետե , բարձրա
գոյն Դրան թարգմանատան անդամ կարգեցաւ .
—Աամսափ տեղ զակալ կառ ավարիչ պարոն Քոնէ

մէնոսը ժամանակիէ մը ՚ի վեր Կոստանդնուպօլիս
կրդտնուի . և մօտերս ետ դառնալու ըլլալով
թոյլտուութիւն եղաւ անոր , որ իւր խոնար

և ակնածական յարգանաց հաւաստիքը մատուցանէ վեհափառ Սուլթանին : Եյս առթիւ գոստափառ կայսրը մեծ մարդասիրութիւն ցուցուց պահոն Քոնէմէնոսին , որուն զննազա

Հարցմունքներ ըրաւ Ամսոսի վիճակին վրայօք
Ըստ խնդրոյ յիշեալ տեղակալ կառավարչին վիճակին վրայօք յաջուած իւր կենաց հարցուած առաջին համարի հոգու ո՞ն:

առնել իր արհեստը սորվեցընելու , և առաջի
անգամ որ ստիակը մեր պարտէզին մէջ երգէ
կուտամ քեզի յիսուն ոսկին : Իսկ մէկալ յիսու
ոսկին ալ ձարելը անկարելի չէ , գլխաւոր բան
ան է որ սոխակը մեր որոշած տեղը երգելէն և
աաջ՝ ամեննեին մէկը չդիտնայ մեր դիտաւորու
թիւնը . վասնզի իմ բաղձանքս ան է որ մայր
յանկարծակիի բերեմ՝ փափաքածը կատարելու
լըբոր մեր ուղևորները անտառէն դուրս ելան

կառավարը փողը փչեց իմացնելու համար՝ որ
մէն բան պատրաստ էր ճամբան առաջտանելու
Դեղ հեռուելն կ'երևար զուարձալի կերպով, ո
քանի մը հարիւր քայլ միայն մնացեր էր հ
համնելու : Կառագործը շուտ աղէկ նորոգեր է
կուրած անխւը, դեռահասակ կոմոք մէկդի ք
շեց զինքն ու հօվանին համար խօսեցաւ : “Այ
նայն սիրով կ'առնեմ, ըստ կառագործը, քայ

աւելի քիչ ստակով չեմ կրնար, վասնզի արդէ
ուզածս խիստ քիչ բան է”:

աղջիկներովը կառքը մտաւ : Են ատեն կոմ
հովութին մօտեցաւ, ցած ձայնով մը ըստաւ ան-
իրենց պալատին անունը որ անկէց իրեք մղնն հ-
ռու եր, և թէ հոն եկած ատենը չփառակ երթ-
պարտիզանը գտնայ, Արուն ես կ'ապսպրեմ,
սուր որ դքեզ աղէկ ընդունի՞ : Ետքը ինքն ո-
մասու կառքը, մօրն ու քշիերուն մէջ տեղը նոր
տեցաւ, իտու թը մկանաւ շուտ չու տ առաջերիմա-
կառավարն ալուրախ զուարժ անդադար իր գ-
ղը կրփէլը :

(Պիտի շարունակութեա)

